

A humánus erősen megcsappant a proletárdiktatúra alatt, gyanakvós és kölcsönös bizalmatlanság hatotta át a társadalom rétegeit – mondta lapunknak Ligeti Dávid történész

Ligeti: Mágis nem egységes a kommun történeti és közéleti megítélése
Fotó: MH

Vitéz Anita

A rendszerváltást követően elmaradt az 1919-es Tanácsköztársaság történetének pontos feltárása, most a centenáriumi apropóján kétnapos konferencián idézik fel az első magyarországi diktatúra idejét.

Kétnapos konferenciát szervez szerdán és csütörtökön a VERITAS Történetkutató Intézet az 1919-es Tanácsköztársaság százharminchárom napjáról. A tudományos tanácskozás társszervezői az Országgyű-

A Tanácsköztársaság „dicsőséges” napjai: terror állami szinten

lés Hivatalának Közgyműteményi és Közművelődési Igazgatósága, valamint a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, célja, hogy a centenáriumi alkalmából tudományos igényességgel idézze föl a kommun idejét. Az eseménnyel kapcsolatban Ligeti Dávid történész, az intézet tudományos munkatársa lapunknak elmondta, a proletárdiktatúra, amely hazánk történelmének első totális diktatúráját létrehozta, a szociális kérdésnek köszönhetőe létrejött. Ebben pedig felelősség terheli nemcsak az első világháborút, de a késő dualista időszak magyar államát is. Döntő fontosságú tanulság, hogy nem lehet a fejünket homokba dugni ilyen nagy horderejű kérdésekben – tette hozzá. A kommun radikálisan kívánta átalakítani a magyar társadalmat, mindössze néhány hét leforgása alatt hozott meg olyan döntéseket – az egyházi iskolák államosítását, erőszakos „szocializálást”, a magántulajdon felszámolását –, amelyekre 1945 után több év alatt került sor. Nem riadt vissza az állami szintre emelt terrortól sem, amelynek hatása a közbizalomban mutatkozott meg. A proletárdiktatúra alatt a humánus erősen megcsappant, gyanakvós és kölcsönös bizalmatlanság hatotta át a társadalom rétegeit – fogalmazott Ligeti.

Az időszak történeti és közéleti emlékezete, megítélése azonban nem egységes. E tekintetben 1945 jelenti a döntő cezúrát, hiszen a Horthy-korszak ellenforradalmi rendszere nagyon sok tekintetben a proletárdiktatúrára adott konzervatív válaszként értelmezhető, és ennek megfelelően igen negatívan viszonyult a „dicsőséges” százharminchárom naphoz – magyarázta

a történész. Hozzáfűzte, a második világháborút követő bolsevik fordulat után az addig bűnözőknek tartott kommunistákból hősök lettek, és a II. Magyar Népköztársaság lényegében azonosult 1919-cel. A fordulat és antagonizmus lényegében a mai napig meghatározó a korszak értékelése során, miközben a proletárdiktatúra történetének feltárása 1989 után is sok tekintetben elmaradt. Mindez leginkább abban a narratívában jelentkezik, amely az 1919-es eseményekben pusztán történeti zárványt lát, nem pedig a bolsevizmus szerves részét. Elfogadhatatlan, hogy sokan ma is politikailag korrekt rendszerként, csak egy félresikerült szociális kísérletként tekintenek a proletárdiktatúrára – hangsúlyozta Ligeti Dávid.

A konferencián a történész saját kutatásaiból is előad majd: a kommun háborújáról szóló összefoglalójában arra a kérdésre keresi a választ, milyen kül- és belpolitikai tényezőkkel kellett számolnia a magyar Vörös Hadseregnek.

A kommun 1919-ben katonai értelemben reménytelen helyzetben volt: miközben a Károlyi-rendszer megközelítőleg egymillió magyar katonát szerelt le, a proletárdiktatúra Vörös Hadserege legerősebb ál-

lapota idején is csak százharmincezer főt számlált. Az antant közel négyszeres létszámfölénnyel élvezett – mutatott rá lapunknak a kutató. – A kommun azonban egy belső fronttal is le kívánt számolni, ezért a Vörös Hadsereg feladatául a külső és belső ellenséggel való harcot szabták meg. Az állami szintre emelt vörösterroret is ebben a keretrendszerben kell értelmezni. Az, hogy a rendszer százharminchárom napig fennállhatott, alapvetően az antant belső ellentéteinek következménye, hiszen ha április utolsó két hetében a románok bevonultak volna Budapestre, lehetőségük lett volna megdönteni a proletárdiktatúrát.

Am így, hogy ezt nem tették meg, a kommun mozgósíthatott, áttörte az antant csehszlovák arcvonalát, és eljutott a történelmi Magyarország északi határáig. Szovjet-Magyarország nem a nemzeti célok érdekében háborúzott, célja nem a magyar területi integritás helyreállítása volt – mondta Ligeti Dávid. Közölte: az, hogy a háborút nem honvédelemből, hanem internacionalista célokért vívták, végzetes következményekkel járt, 1919 nyár folyamán a hadsereg katonáinak harci szelleme megdőlt, és a haderő a román front ellen fordulva felbomlott. ■

Hat nap alatt negyvenezen léptek be a magyar Vörös Hadseregbe
Forrás: Fortepan.hu